

VEREJNÉ KNIŽNICE

SEMINÁR O KOMUNITNÝCH KNIŽNICIACH

Mgr. Emília Antolíková *

Celoslovenský odborný knihovnícky seminár KOMUNITNÁ KNIŽNICA sa uskutočnil 4. a 5. júna 2008 v Poprade. Jeho usporiadateľmi boli Slovenská národná knižnica v Martine, Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou a OZ Korálky v spolupráci s Prešovským samosprávnym krajom, Podtatranskou knižnicou v Poprade, so Spolkom slovenských knihovníkov a Slovenskou asociáciou knižníc. Podujatie finančne podporilo Ministerstvo kultúry SR. Na seminári sa zúčastnil knihovníci z celého Slovenska, hostia zo zahraničia, ako aj zástupcovia Ministerstva kultúry SR a Prešovského samosprávneho kraja.

Účastníci seminára sa v prvý deň (4. júna 2008) stretli v Podtatranskej knižnici v Poprade, kde ich privítala riaditeľka tejto knižnice Mgr. Anna Balejová.

Emília Antolíková z Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou informovala o činnosti pracovnej skupiny pre komunitné aktivity knižníc a vo svojom príspevku priblížila doterajšie aktivity a školenia v komunitnej oblasti. Uviedla, že štartom do tejto činnosti bol príspevok Ladislava Lajčiaka *Navigovanie knižníc do komunitných vôd* (1), konkrétnejšiu podobu však nadobudli komunitné aktivity až vďaka Nadácii otvorenej spoločnosti (OSF), ktorá vypísala v roku 2001 grant *Knižnica ako komunitné centrum*. OSF venovala pozornosť komunitným knižnicám aj v roku 2005, keď zorganizovala cyklus seminárov pod názvom *Knižnica a jej úloha v komunite*.

Problematikou komunitných knižníc sa podrobne zaoberala PhDr. Elena Sakálová, CSc., v príspevku *Transformácia knižníc na komunitné centrá* (2).

PhDr. Iveta Kilárová, CSc., zo SNK informovala o dotazníkovom prieskume zameranom na komunitné aktivity knižníc a jeho výsledky zhrnula v príspevku *Ponímanie komunitných aktivít vo verejných knižniciach* (3).

PhDr. Milan Gonda sa v príspevku *Naša snaha formovať knižnice ako komunitné centrá* (4) snažil rozvinúť v knihovníckej verejnosti diskusiu o komunitnej činnosti s cieľom vytvoriť jej teoretický model.

Treba povedať, že Slovenská národná knižnica venuje tejto oblasti primeranú pozornosť nielen organizovaním seminárov, ale aj vytvorením pracovnej skupiny pre komunitné aktivity. Samozrejme, model komunitných aktivít si na Slovensku zatiaľ iba hľadá svoju tvár. V porovnaní s americkým modelom je značne odlišný, približuje sa skôr ponímaniu českých, poľských či maďarských kolegov, no pritom má svoje špecifiká. Emília Antolíková zdôraznila nevyhnutnosť výmeny skúseností a vzájomného prepájania komunitných aktivít knižníc.



Organizátori a aktívni účastníci seminára pri neformálnej výmene skúseností
(foto Tomasz Trancygier)

Po prednáškach nasledovala prezentácia činnosti Podtatranskej knižnice v Poprade, ktorá sa takisto snaží rea-

lizovať komunitné aktivity. Účastníci si prezreli priestory knižnice a navštívili umenovedné oddelenie v Spišskej Sobotě, múzeum a historické budovy.

Druhý deň rokovania (5. júna 2008) otvorila a viedla Mgr. Emília Antolíková. Ako prvý vystúpil podpredseda

* Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topnou
e-mail: antolikova@slovanet.sk

Prešovského samosprávneho kraja Ing. Milan Baran, ktorý zdôraznil, že knižnice sú nielen miestami získavania informácií, ale aj miestami vzdelávania, oddychu a relaxácie. Potvrdil, že v Prešovskom samosprávnom kraji predstavujú významný článok v systéme kultúry.

Úvodné vystúpenie zástupcu generálneho riaditeľa Slovenskej národnej knižnice Ing. Milana Rakúsa bolo venované dôležitým projektom, ktoré táto inštitúcia v posledných rokoch realizuje, no vo svojich aktivitách pritom citlivo vníma verejné knižnice s ich komunitnými aktivitami. Podporuje ich a chce pre ne vytvárať podmienky na ďalší rozvoj, aby boli porovnateľné so zahraničím.

Riaditeľka Mestskej knižnice v Limanovej Mgr. Halina Matras v príspevku *Miesto knižnice v kultúrnom živote mesta a regiónu* predstavila komunitné aktivity v Poľsku. Vo svojej prezentácii niekoľkokrát pripomenula, že knižnica nie sú iba knihy. Storočná limanovská knižnica sa dlhodobo zapája do aktivít mesta a regiónu a organizuje rozličné formy popularizácie čítania s cieľom získavať čo najviac nových čitateľov. Hlavným adresátom týchto aktivít sú predovšetkým deti a mládež. Predstavila i niektoré komunitné projekty. Záujem poslucháčov upútal najmä projekt *Moje, tvoje a naše mesto v zjednotenej Európe* a projekt spolupráce s knižnicou v Dolnom Kubíne. Za bohaté aktivity jej právom patrí prívlastok komunitná knižnica.

Mgr. Zuzanu Ježkovú z Národnej knižnice v Prahe nebolo potrebné osobitne predstavovať, pretože články o komunitných aktivitách v Česku už publikovala v odbornej knihovníckej tlači a niektorí účastníci sa s ňou stretli aj na seminároch a školeniach venovaných podobným témam. Vo svojom príspevku *Komunitné smerovanie knižníc v ČR* ozrejmila chápanie pojmu „komunitná knižnica“ v Česku, predstavila komunitné aktivity víťazných knižníc v súťaži *Knižnica roka* za rok 2007 a rok 2006 a veľmi pútavo priblížila, čo môže komunitná knižnica ponúknuť obci, aké sú vzdelávacie aktivity komunitných knižníc, aké skúsenosti majú knižnice

s celoživotným vzdelávaním, ako funguje Univerzita voľného času alebo tréning pamäti. Komunitné aktivity predstavila na komunitných knižniciach v Turnove, v Jarošove nad Nežárkou, Rožnove pod Radhoštem a Sedlčanoch. Pripomenula, že komunitná knižnica podporuje rozvoj komunity v mieste svojho sídla, ale táto podpora je obojstranná, pretože aj obce podporujú v komunitných aktivitách svoje knižnice. Na záver položila niekoľko otázok, nad ktorými by sa knižnice smerujúce ku komunitným aktivitám mali zamyslieť – predovšetkým nad otázkou, či zvyšujú kvalitu života obce, a ak nie, prečo to tak je.

Katarína Janošková z Masarykovej verejnej knižnice vo Vsetíne vo svojej prezentácii *Komunitná knižnica Vsetín* priblížila históriu i súčasnosť tejto knižnice. Predstavila ju ako modernú verejnú knižnicu, ako informačné, vzdelávacie a komunitné centrum, ako miesto stretávania, ako partnerskú inštitúciu verejnej správy i ako voľnočasové centrum. Ďalej priblížila genézu projektu *Komunitná knižnica* až po projekt do štrukturálnych fondov EÚ, v ktorom boli úspešnými žiadateľmi. Obrazom i slovom predstavila aktivity pre cieľové skupiny, kurzy a semináre pre nezamestnaných a matky s malými deťmi, ako aj komunitné a vzdelávacie aktivity pre mládež. Osobitne vyzdvihla projekty zamerané na seniorov, deti a mládež. Prezradila i to, odkiaľ získavajú grantové peniaze a ako ich využívajú. Kolegyniam a kolegom poradila, na čo si treba dať pozor pri čítaní výziev a ako realizovať dobrý projekt.

Príspevok PhDr. Milana Gondu, riaditeľa Oravskej knižnice Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne, pod názvom *Klub mestských knižníc v komunitných aktivitách* ozrejmil fenomén mestských knižníc, priblížil fungovanie klubu týchto knižníc v minulosti a pripomenul, že jeho činnosť sa v posledných rokoch utlmila. Predstavil ciele klubu mestských knižníc, informoval o aktivitách Spolku slovenských knihovníkov, o členskej základni a na záver prečítal pozdrav predsedníčky SSK.



Pohľad na účastníkov seminára počas prednášok
(foto Tomasz Trancygier)

Mgr. Timotea Vráblová, PhD., vo svojej prezentácii priblížila projekt OZ Fanfáry a Nadácie pre deti Slovenska *Knižné hody*, ktorý realizovala v minulom roku v spolupráci napríklad s knižnicami v Bratislave, Prešove a vo Vranove nad Topľou a ktorého realizácia pokračuje aj v tomto roku. Prezentované fotografie ukázali, že projekt *Knižné hody* je krásna aktivita, ktorá spája inštitúcie v meste do veľkej komunitnej rodiny.

Mgr. Janette Maziniová predstavila zasa projekt *Živá knižnica*. Pri tejto príležitosti sa poďakovala všetkým „knížnym tetám“ za ich prácu, no najmä za nadprácu, ktorou zmenili aj jej život a nasmerovali ju ku knihám.

V bloku komunitných aktivít slovenských knižníc prezentovala riaditeľka Mestskej knižnice mesta Piešťany Ing. Margita Galová knihovnícke, informačné a komunitné aktivity tejto knižnice. Ku komunitnej knižnici sa začala piešťanská knižnica hlásiť už veľmi dávno a jej bohatá činnosť to len potvrdzuje.

Vedúca Mestskej knižnice Michala Matunáka v Šuranoch Helena Gužalová priblížila komunitné aktivity zamerané na komunity dôchodcov, žiakov, študentov a žien.

Metodička Kysuckej knižnice v Čadci Lýdia Homolová predstavila projekty, ktoré realizujú v meste a kysuckom regióne (napr. *Kysucké rozprávkové kráľovstvo*, *Knihu Kysúc* a projekt *Literárny počín roka*).

Samozrejme, mnohé aktivity prezentované na seminári realizujú viaceré verejné knižnice na Slovensku, no veľa sa hovorilo aj o nových a inšpiratívnych aktivitách. Účastníci sa zhodli, že je veľmi dôležitá výmena skúseností a spoločné stretnutia.

Riaditeľka OKIS SR PhDr. Iveta Kilárová, CSc., zhodnotila seminár ako veľmi dobrý a príspevky, ktoré na ňom odzneli, ako inšpirujúce pre komunitnú činnosť knižníc. Zdôraznila, aké dôležité je získať verejnosť pre čítanie a to, že komunitné aktivity sú iba jedným zo spôsobov, ako získavať čitateľov. Pracovná skupina konštatovala, že je potrebné pripraviť ďalšie stretnutia, na ktorých budú môcť knihovníci živo diskutovať o komunitnej činnosti na Slovensku. Záver seminára patrilo poďakovaniu všetkým zainteresovaným, organizátorom i spoluorganizátorom, ako aj úprimnému želaniam, aby boli knižnice stále miestami stretnutí, miestami, kde sa vytvárajú nielen užitočné, ale aj priateľské a ľudské vzťahy.

BIBLIOGRAFICKÉ ODKAZY

1. LAJČIAK, Ladislav. *Navigovanie knižníc do komunitných vôd*. In *Knižnica* – ISSN 1335-7026. – Roč. 2, č. 5 (2001), s. 256 – 257.
2. SAKÁLOVÁ, Elena. *Transformácia verejných knižníc na komunitné centrá*. In *Knižnica* – ISSN 1335-7026. – Roč. 5, č. 11 – 12 (2004), s. 505 – 511.
Dostupné na internete: <http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2004/november_december/505.pdf>
3. KILÁROVÁ, Iveta. *Ponímanie komunitných aktivít vo verejných knižniciach SR : informácia o dotazníkovom prieskume a zhrnutie prieskumu*. In *Knižnica* – ISSN 1335-7026. – Roč. 8, č. 2 – 3 (2007), s. 65 – 68.
Dostupné na internete: http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2007/februar_marec/65.pdf
4. GONDA, Milan. *Naša snaha formovať knižnice ako komunitné centrá*. In *Knižnica* – ISSN 1335-7026. – Roč. 8, č. 2 – 3 (2007), s. 35 – 38.
Dostupné na internete: <http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2007/februar_marec/35.pdf>

MESTSKÁ KNIŽNICA MICHALA MATUNÁKA V ŠURANOCH A JEJ KOMUNITNÁ ČINNOSŤ

Helena Gužalová *

Svoju nepretržitú činnosť začala knižnica v Šuranoch vyvíjať od roku 1946, keď vznikla ako verejná (obecná) knižnica. V roku 1949 sa obec stala okresným mestom, a tak bola v roku 1951 zriadená Osvetová beseda v dome ČSM, kde bola umiestnená i miestna ľudová knižnica, plniaca funkciu okresnej knižnice. Mestskou a zároveň strediskovou knižnicou sa stala v roku 1970. Po dobudovaní kultúrneho domu sa presťahovala do týchto priestorov.

V roku 1987 vzniklo Mestské kultúrne stredisko (MsKS) a knižnica sa stala jeho súčasťou. MsKS je mestskou príspevkovou organizáciou s právnou subjektivitou a jeho súčasťou sú ďalšie zariadenia – kino Hviezda, prírodné kino, spoločenská hala, synagóga, kultúrne zariadenie Kostolný Sek a kultúrne zariadenie Nitriansky Hrádok.

Mestská knižnica Michala Matunáka je organizačnou zložkou MsKS v Šuranoch, z čoho vyplýva plnenie jej úloh. V prvom rade sú to úlohy, ktoré plní každá knižnica – získava, zhromažďuje, sprístupňuje a uchováva knižničný fond a pripravuje kultúrno-výchovné podujatia pre svojich čitateľov aj obyvateľov mesta.

Knižnica má štyri oddelenia – oddelenie beletrie, oddelenie pre deti a mládež spojené s hudobným kútikom, oddelenie náučnej literatúry a oddelenie spracovania knižničného fondu. V knižnici pracuje päť knihovníčok. Súčasťou knižnice je pobočka v Nitrianskom Hrádku. Profília knižničného fondu je zameraná na beletriu, detskú literatúru, základy náučnej literatúry a špeciálne knižničné jednotky. Od roku 1996 je premenovaná na Mestskú knižnicu Michala Matunáka. Mesto Šurany má vyše 10 000 obyvateľov. Fond knižnice obsahuje 51 840 zväzkov. Počet čitateľov je 1 537, t. j. 15 % z počtu obyvateľov (údaje za rok 2007).

* Mestská knižnica Šurany
e-mail: msk-s-surany@szm.sk